

Kožni rak

Maja Primic Žakelj in Tina Žagar

Epidemiologija in register raka
Onkološki inštitut Ljubljana

Vrste kožnih tumorjev

Nemelanomski kožni tumorji

Keratinocitni

- bazalocelični karcinom (80 %)
- ploščatocelični karcinom (17 %)

Tumorji kožnih priveskov

Hematolimfoidni tumorji

- npr. limfomi

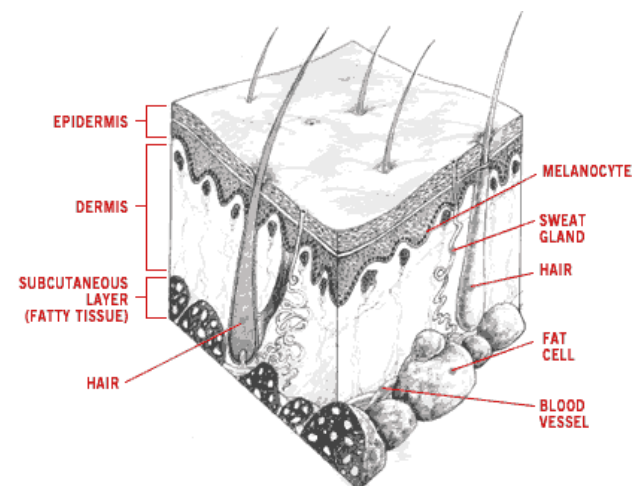
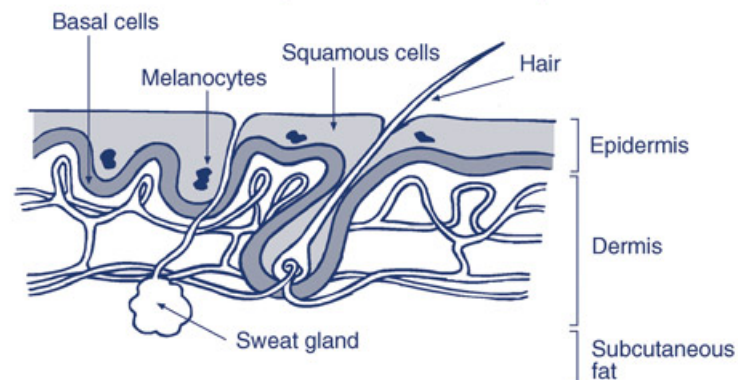
Sarkomi mehkih tkiv

- npr. dermatofibrosarkom

Tumorji živčnega tkiva

- npr. karcinom Merklvih celic

Kožni melanom

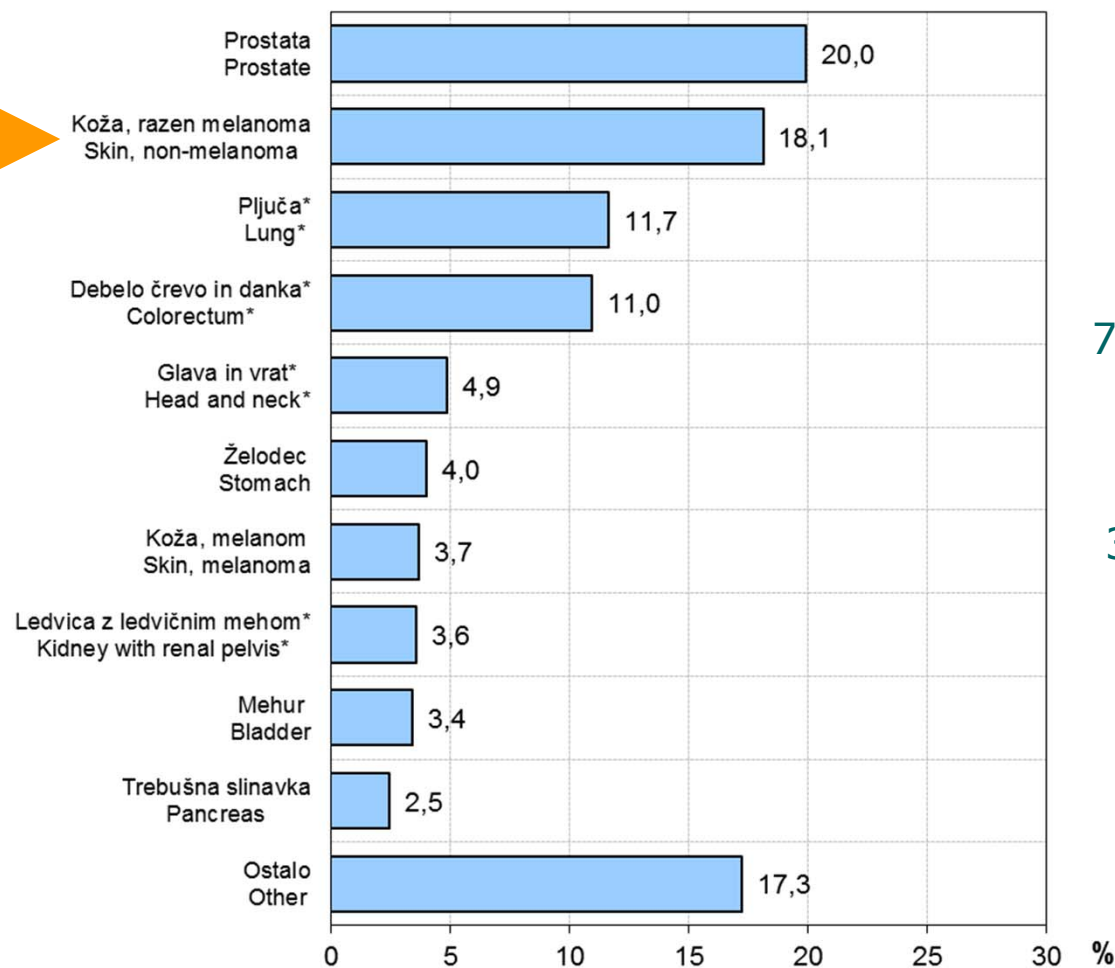
Razširjenost nemelanomskih kožnih rakov

- ✱ Podatki o incidenci nemelanomskih kožnih rakov po svetu niso zanesljivi, saj je registracija te bolezni povsod nepopolna – najpogostejši raki svetlopoltega prebivalstva.
- ✱ Njihova incidenca je povezana z zemljepisno širino in je največja v bližini ekvatorja. Incidenčne stopnje so v ZDA približno pet-krat večje in v Avstraliji dvajset- do štiridesetkrat večje kot v Evropi.
- ✱ Incidenca bazalnoceličnega raka je tri- do štirikrat večja od incidence ploščatoceličnega; čeprav se s časom večja incidenca obeh, je porast incidence bazalnoceličnih večji.
- ✱ Nemelanomski raki in melanom so pogostejši pri ljudeh bele rase, zlasti pri tistih z bolj občutljivim tipom kože, ki na soncu težko porjavi.
- ✱ Čeprav imajo nemelanomski raki dobro prognozo in so le izjemoma vzrok smrti, so pomemben javnozdravstveni problem predvsem zaradi ekonomskega bremena, ki ga povzroča njihovo zdravljenje.

Najpogostejše lokacije raka in njihov odstotni delež pri moških, Slovenija 2013.

MOŠKI / MALES

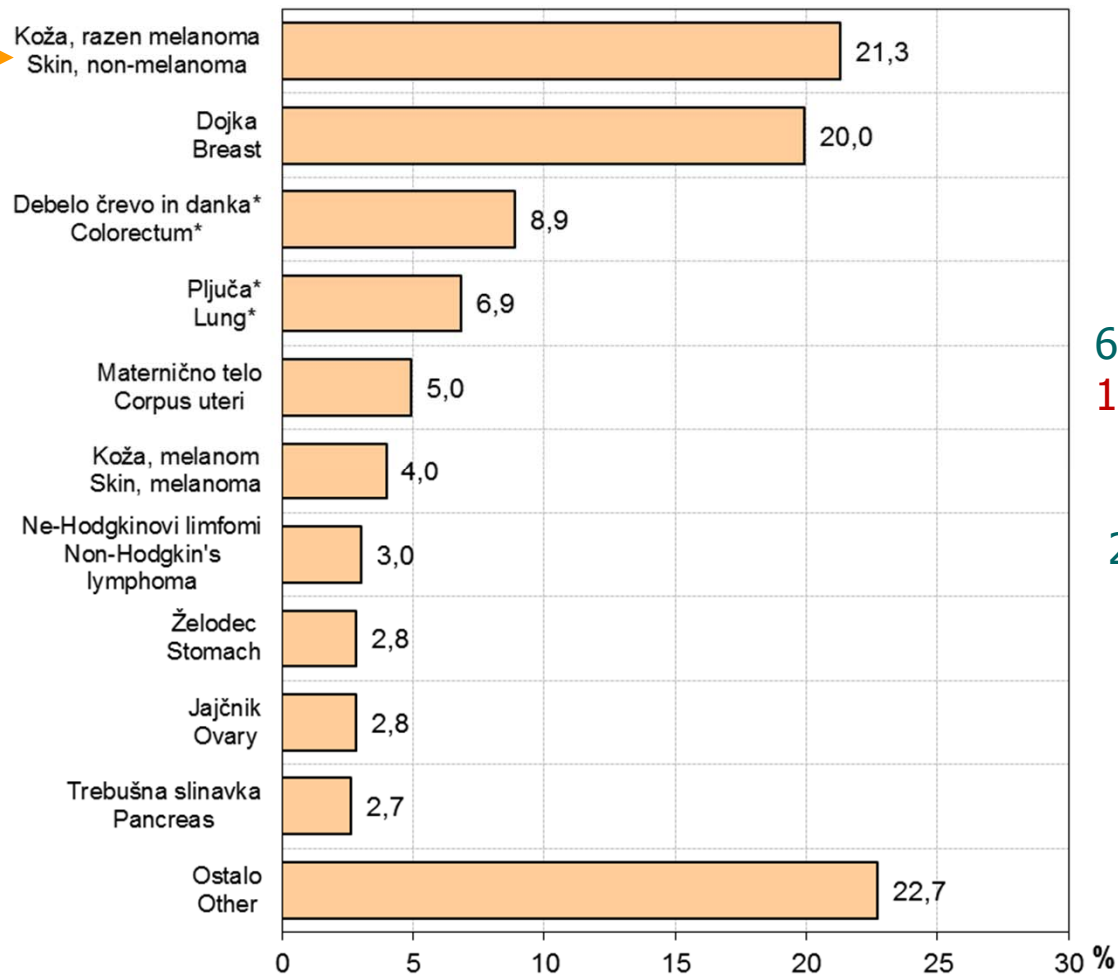

7.508 vseh novih primerov
1.350 nemelanomskih
kožnih rakov

3.392 vseh smrti
18 zaradi nemelanomskih
kožnih rakov

Najpogostejše lokacije raka in njihov odstotni delež pri ženskah, Slovenija 2013.

ŽENSKE / FEMALES

6.347 vseh novih primerov
1.342 nemelanomskih
kožnih rakov

2.679 smrti zaradi raka
17 zaradi nemelanomskega
kožnega raka

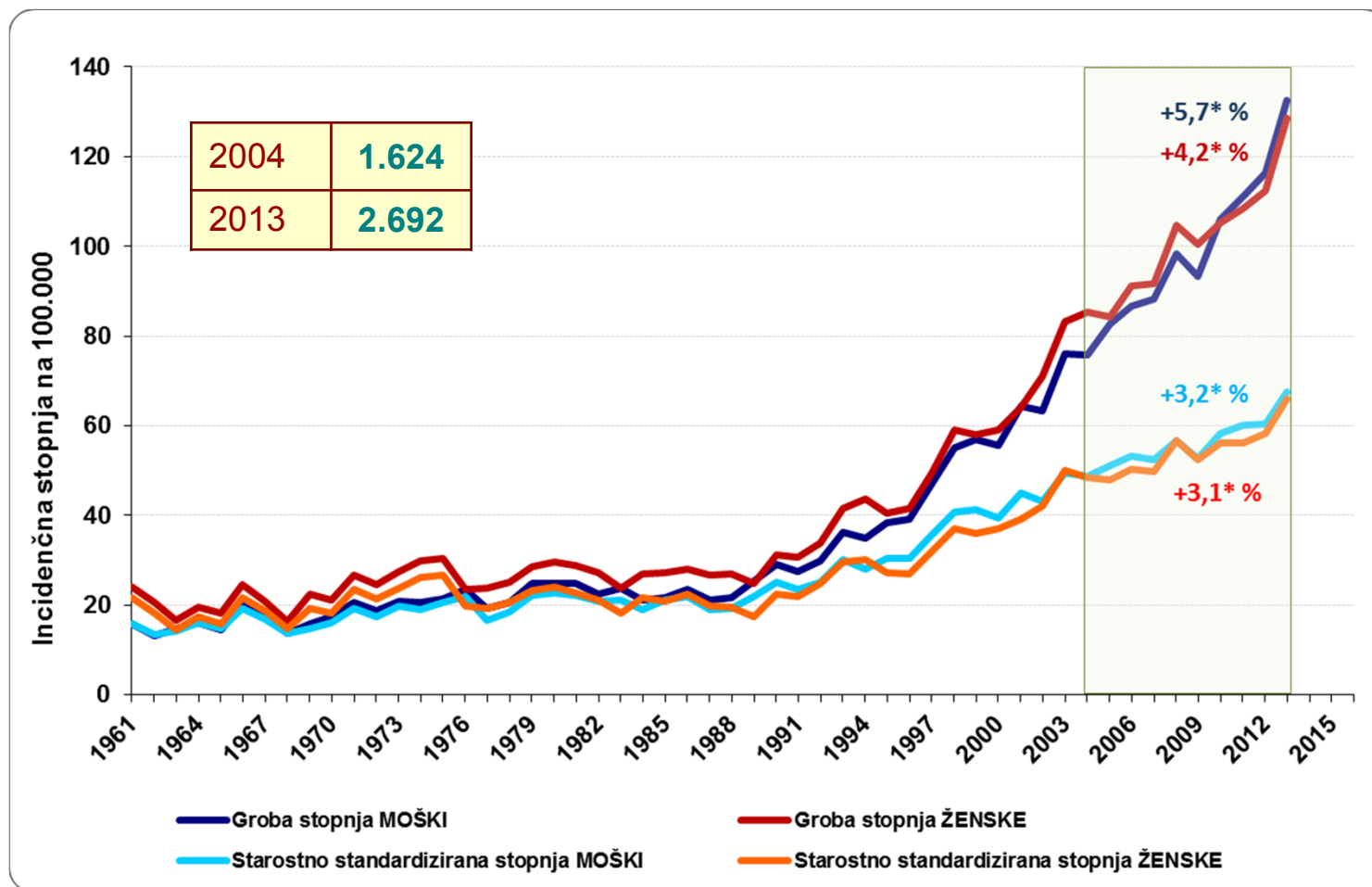
Nemelanomski kožni rak; Slovenija, 2009-2013

Povprečno letno število novih primerov po anatomskem mestu

Mesto raka	Moški (%)	Ženske (%)	Skupaj (%)
Glava in vrat	754 (65,9)	789 (68,1)	1.543 (67,0)
Koža ustnica	13 (1,2)	28 (2,4)	42 (1,8)
Koža veke, vključno kantus	35 (3,0)	47 (4,1)	82 (3,5)
Koža ušesa in zunanjega sluhovoda	81 (7,1)	20 (1,7)	100 (4,4)
Koža drugih in neopred. delov obraza	498 (43,5)	604 (52,0)	1.101 (47,8)
Koža lobanje in vratu	127 (11,1)	91 (7,8)	218 (9,5)
Koža trupa	247 (21,6)	213 (18,4)	460 (20,0)
Koža okončin	136 (11,9)	151 (13,0)	287 (12,5)
Koža zgornjega uda, vključno z ramo	87 (7,6)	71 (6,1)	158 (6,8)
Koža spodnjega uda, vključno s kolkom	49 (4,3)	80 (6,9)	129 (5,6)
Maligna neoplazma kože, neopredeljena	7 (0,6)	6 (0,6)	13 (0,6)
Skupaj	1.143	1.160	2.303

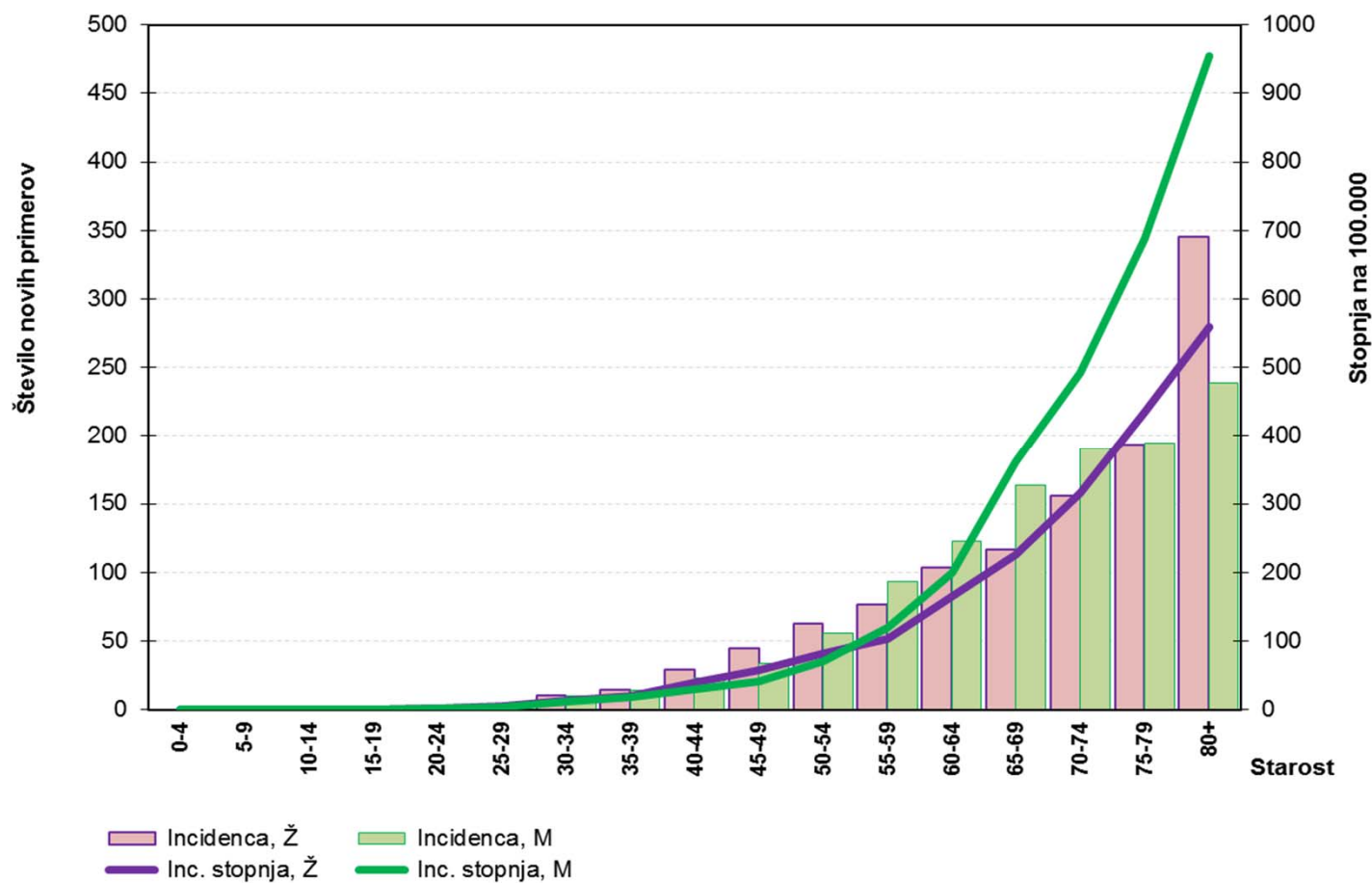
Nemelanomski kožni rak; Slovenija, 1961-2013

Groba in starostno standardizirana incidenčna stopnja po spolu s povprečno letno spremembo v zadnjih 10 letih

Nemelanomski kožni rak; Slovenija, 2009-2013

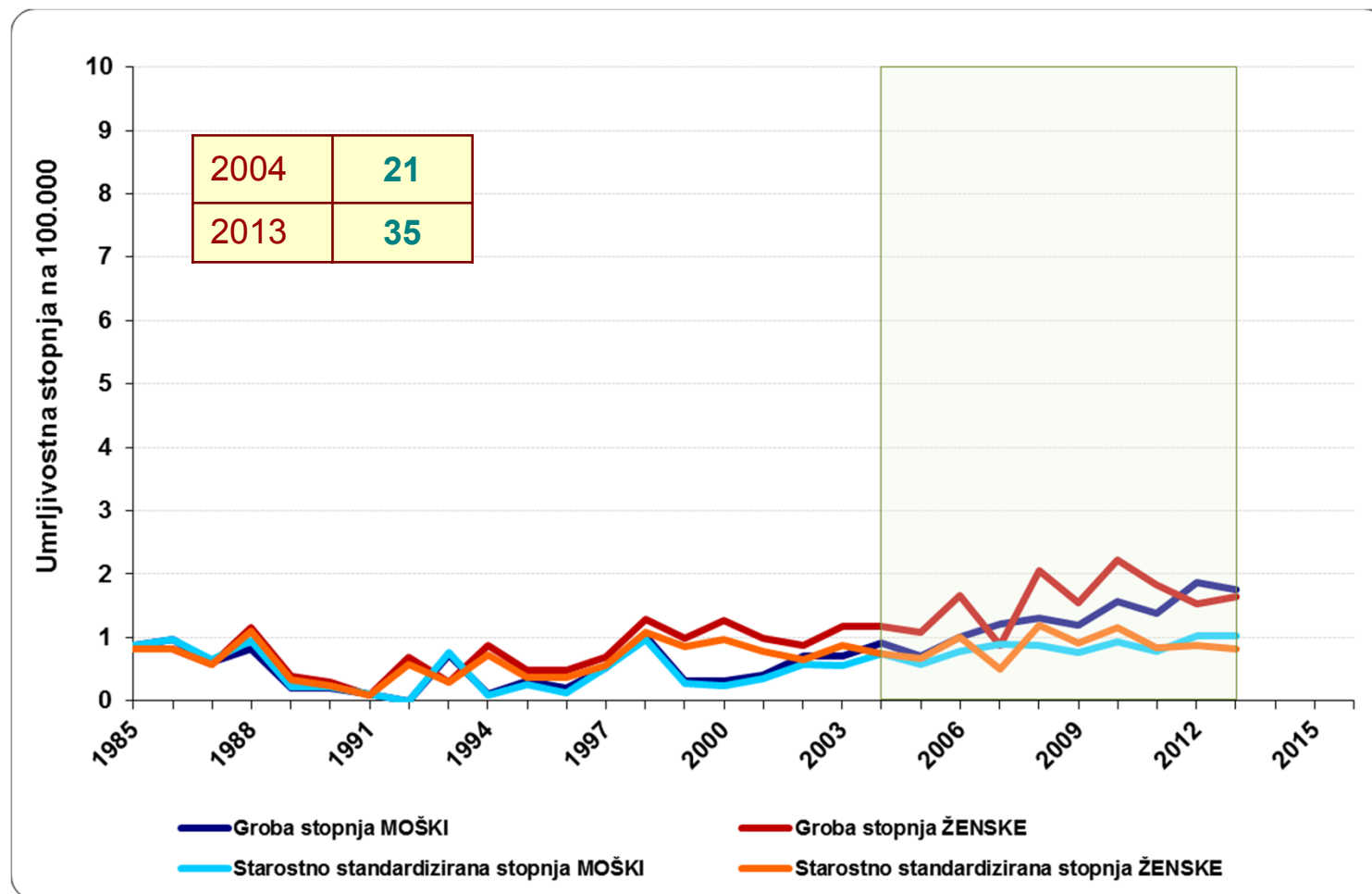
Število novih primerov in stopnja na 100.000 po starosti in spolu

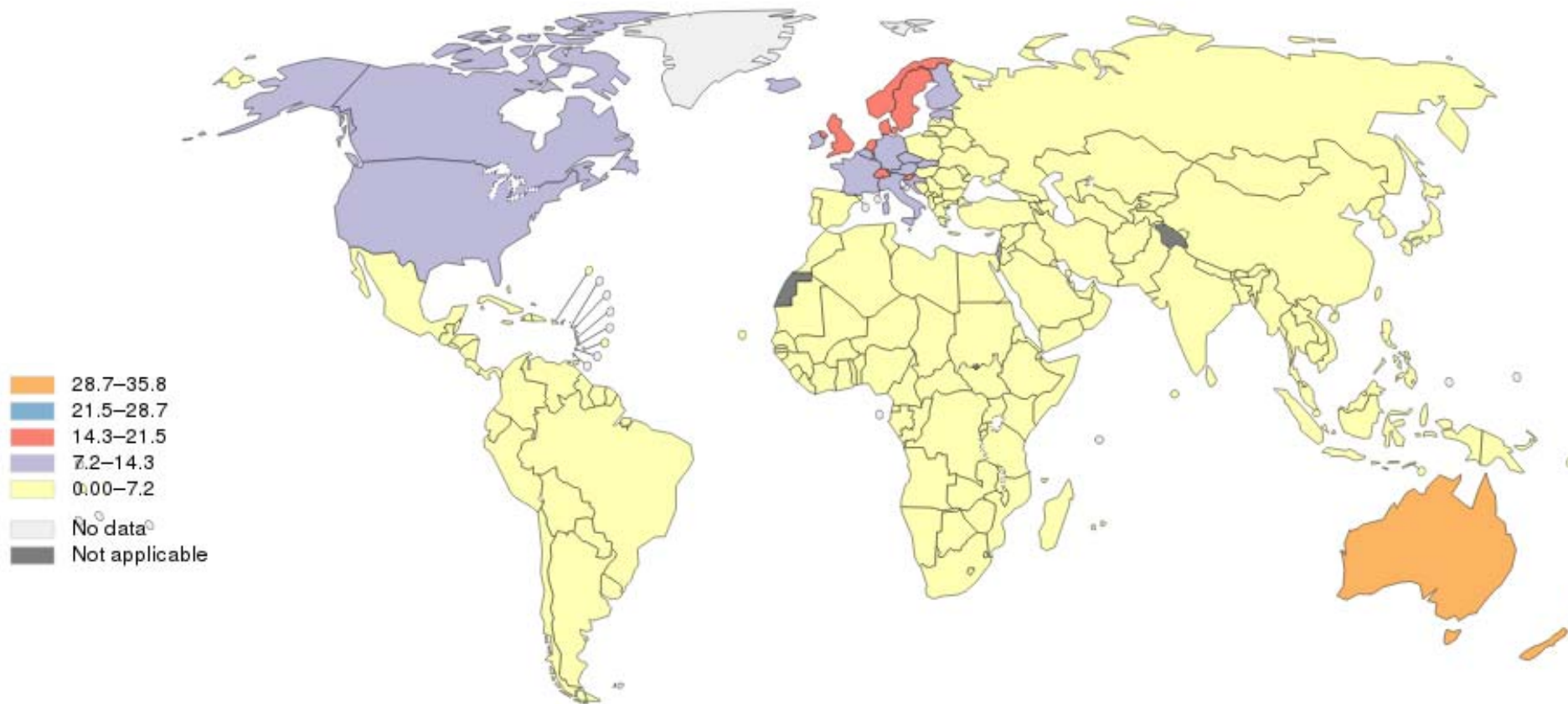
Nemelanomski kožni rak; Slovenija, 1985-2013

Groba in starostno standardizirana umrljivostna stopnja po spolu s povprečno letno spremembo v zadnjih 10 letih

Estimated age-standardized rates (World) of incident cases, both sexes, melanoma of skin, worldwide in 2012

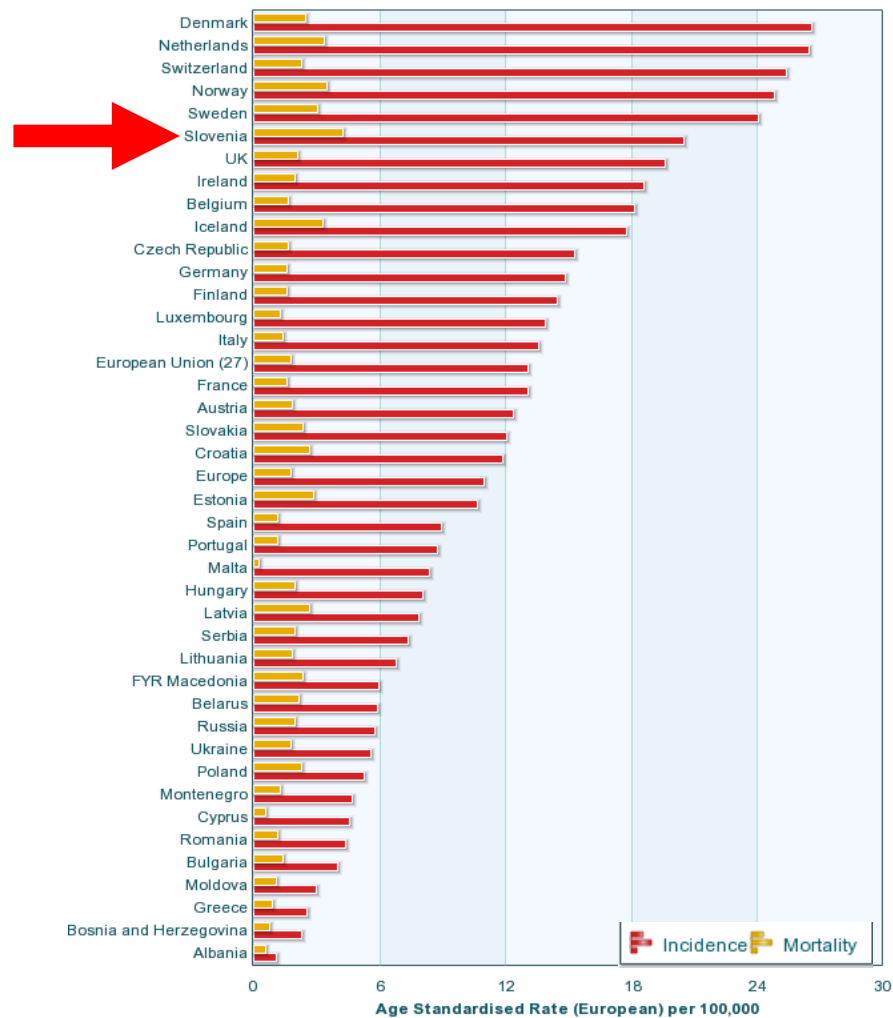
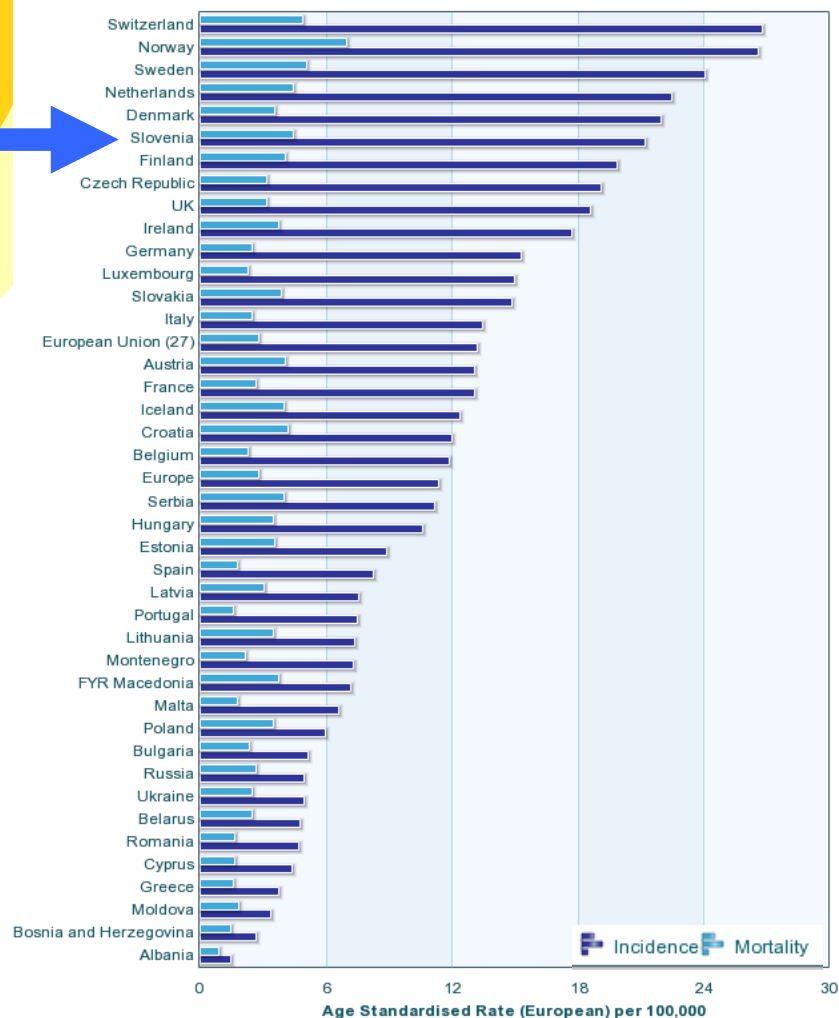
All rights reserved. The designations employed and the presentation of the material in this publication do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization / International Agency for Research on Cancer concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted and dashed lines on maps represent approximate borderlines for which there may not yet be full agreement.

Data source: GLOBOCAN 2012
Map production: IARC
(<http://gco.iarc.fr/today>)
World Health Organization

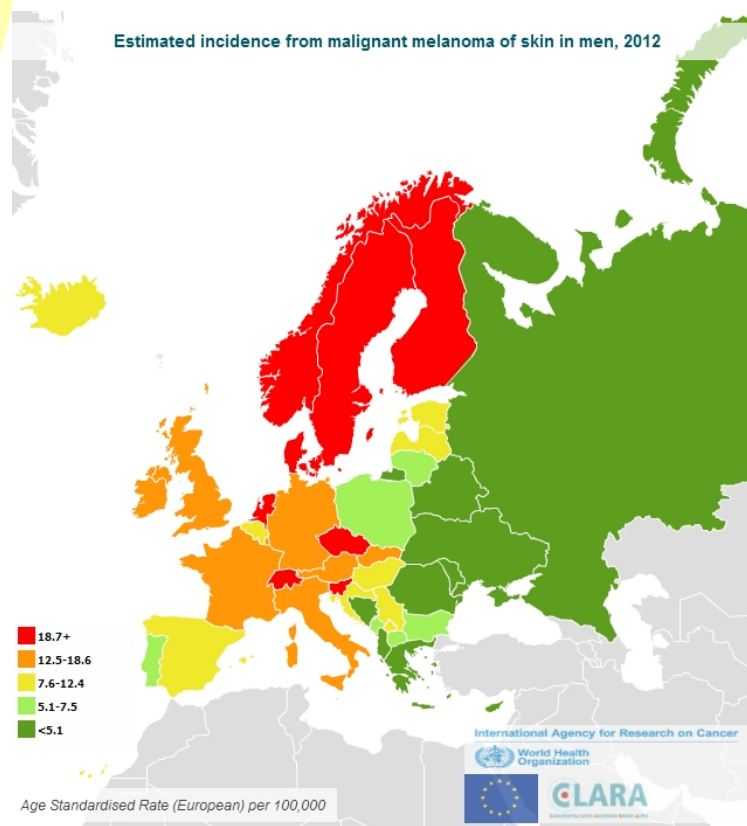
© International Agency for Research on Cancer 2017

Ocenjena incidenčna in umrljivostna stopnja kožnega melanoma v Evropski zvezi, 2012

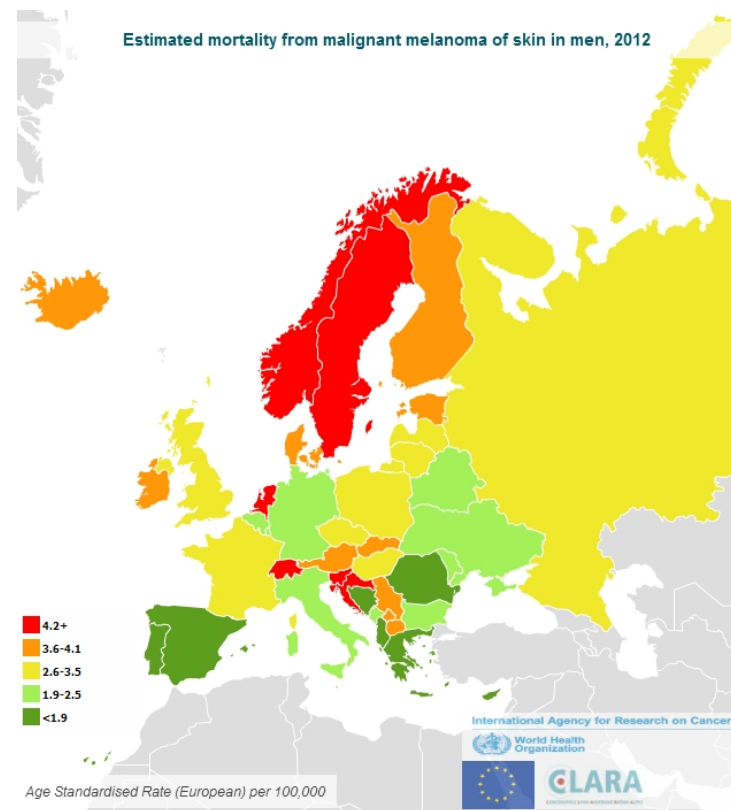

Ocenjena incidenčna stopnja kožnega melanoma v Evropski zvezi, 2012

Moški

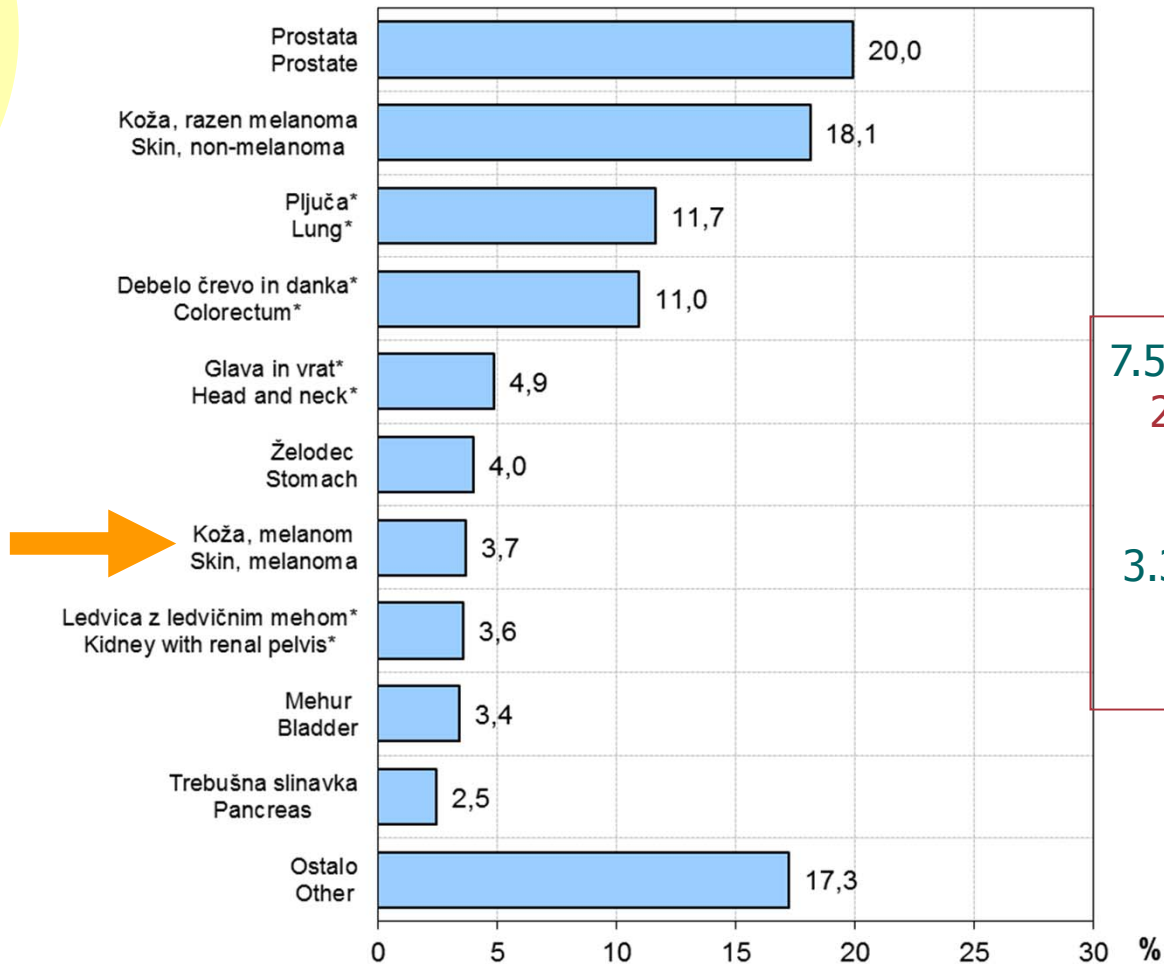

Ženske

Najpogostejše lokacije raka in njihov odstotni delež pri moških, Slovenija 2013.

MOŠKI / MALES

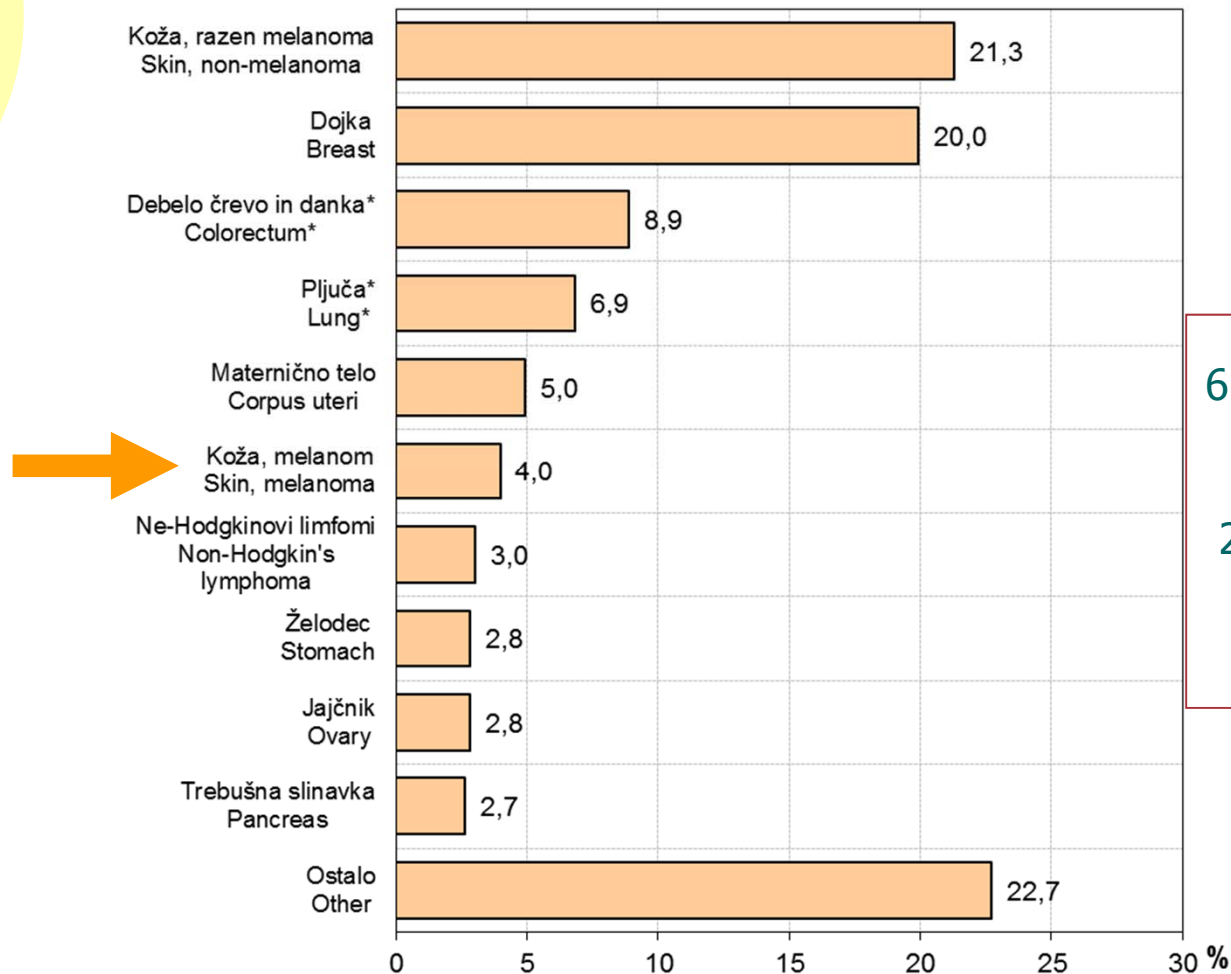

7.508 vseh novih primerov
278 primerov kožnega
melanoma

3.392 smrti zaradi raka
67 smrti zaradi
kožnega melanoma

Najpogostejše lokacije raka in njihov odstotni delež pri ženskah, Slovenija 2013.

ŽENSKE / FEMALES

6.347 novih primerov
253 primerov kožnega melanoma
2.679 smrti zaradi raka
62 smrti zaradi kožnega melanoma

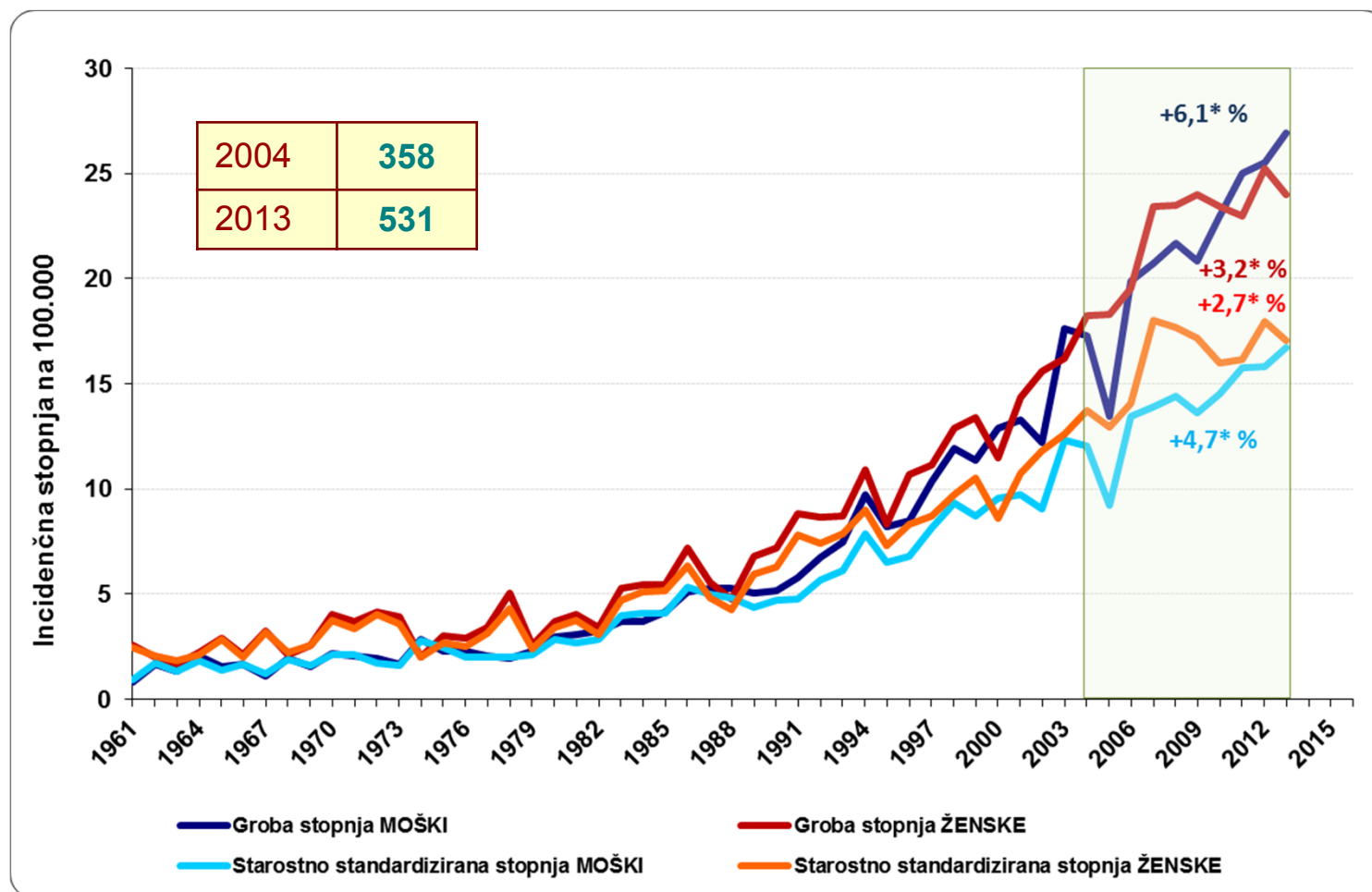
Kožni melanom; Slovenija, 2009-2013

Povprečno letno število novih primerov po anatomskem mestu

Mesto raka	Moški (%)	Ženske (%)	Skupaj (%)
Kožni melanom glave in vratu	31 (12,6)	31 (12,4)	62 (12,5)
Mel. ustnice	0,2 (0,1)	0,0 (0,0)	0,2 (0,0)
Mel. veke, vključno kantus	1 (0,3)	2 (0,8)	3 (0,6)
Mel. ušesa in zunanjega sluhovoda	3 (1,2)	3 (1,0)	6 (1,1)
Mel. drugih in neopredeljenih delov obraza	12 (4,8)	18 (7,1)	30 (5,9)
Mel. kože lobanje in vratu	15 (6,2)	9 (3,4)	24 (4,8)
Kožni melanom trupa	148 (59,7)	88 (35,3)	236 (47,4)
Kožni melanom kože okončin	63 (25,4)	128 (51,0)	191 (38,3)
Mel. zgornjega uda, vključno z ramo	32 (13,0)	51 (20,5)	83 (16,7)
Mel. spodnjega uda, vključno s kolkom	31 (12,5)	76 (30,6)	107 (21,5)
Kožni melanom, neopredeljen	6 (2,3)	3 (1,3)	9 (1,8)
Skupaj	248	250	498

Kožni melanom, 1961-2013

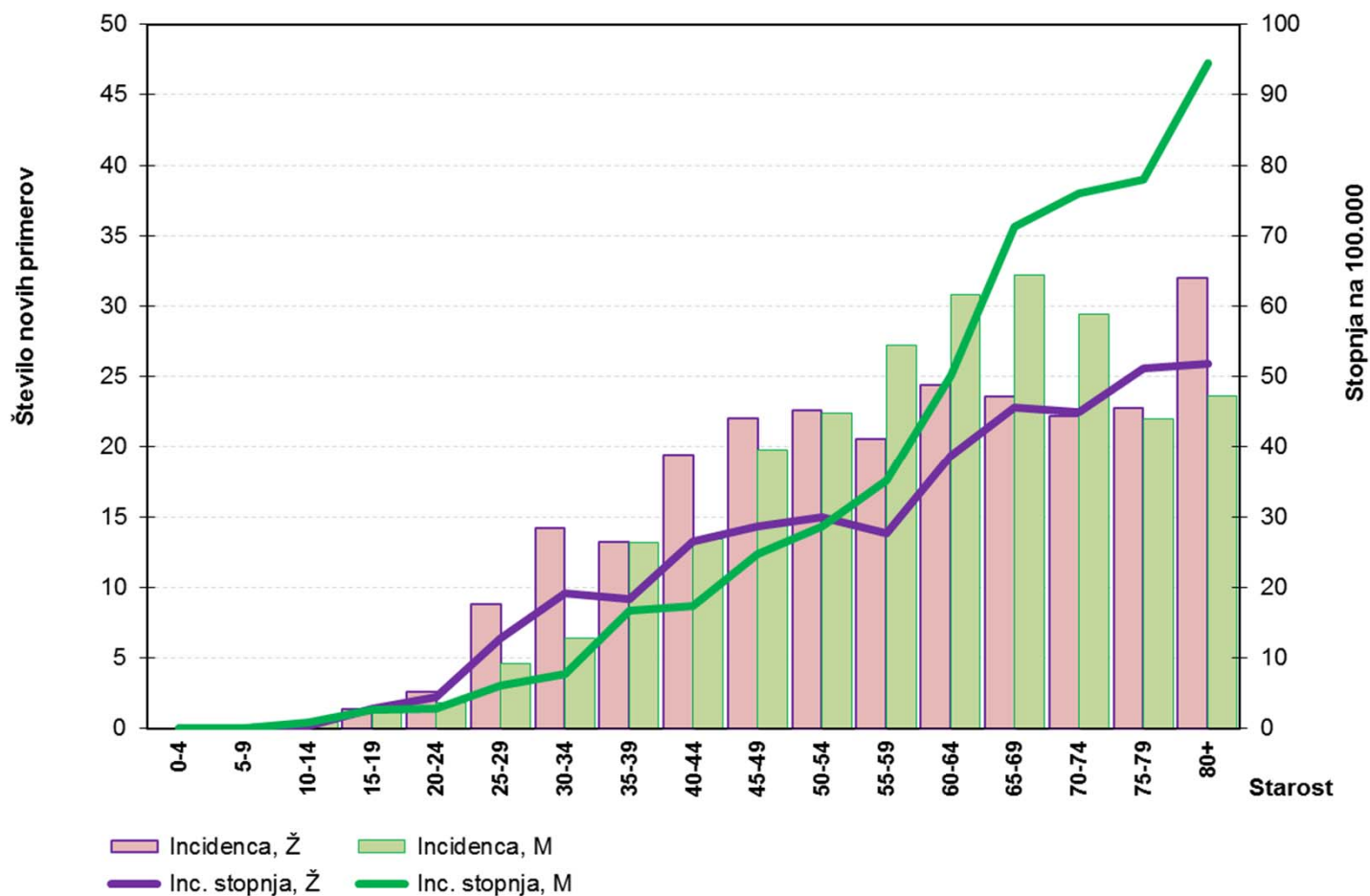
Groba in starostno standardizirana incidenčna stopnja po spolu s povprečno letno spremembo v zadnjih 10 letih

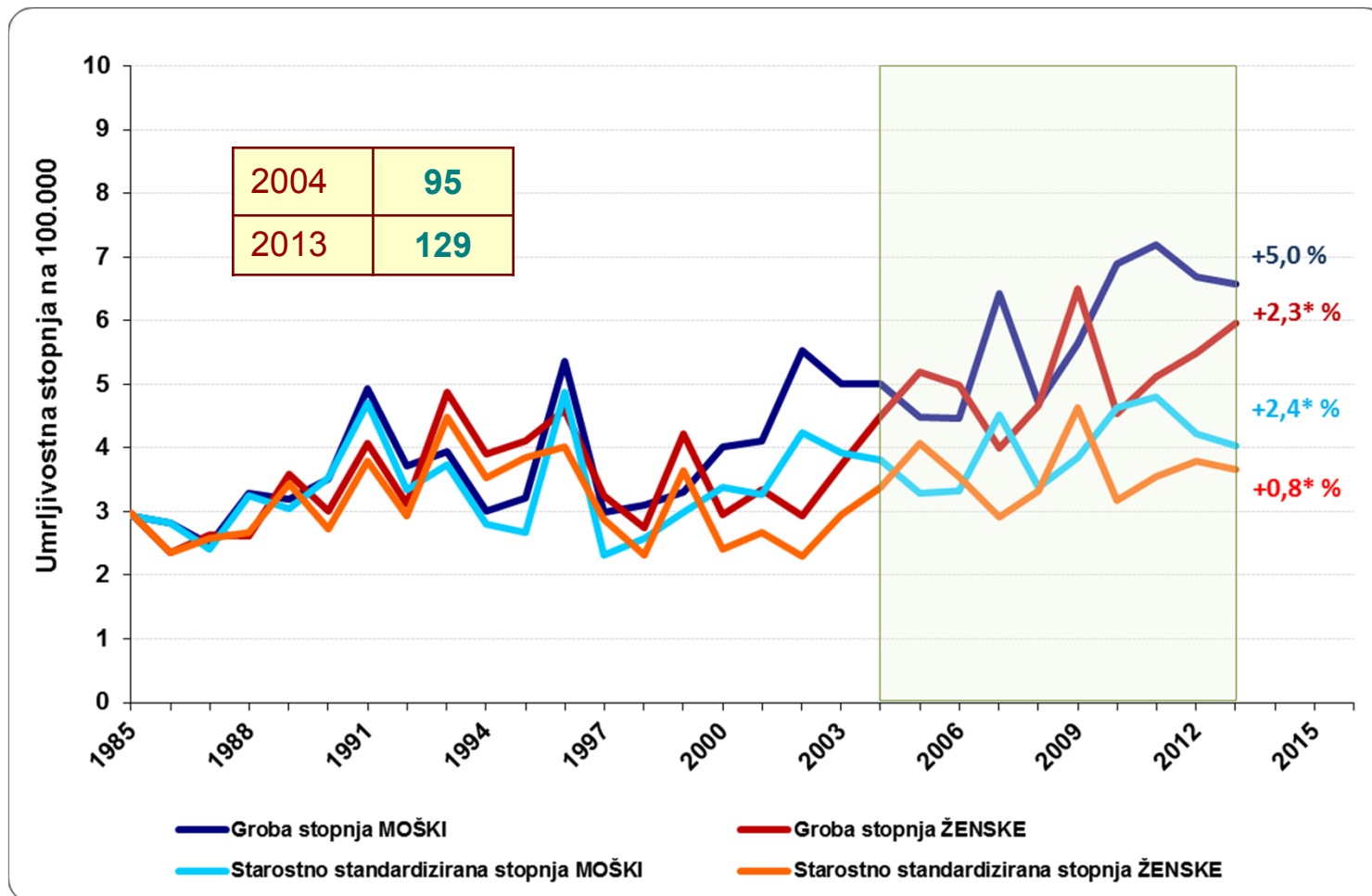
Kožni melanom, 2009-2013

Število novih primerov in stopnja na 100.000 po starosti in spolu

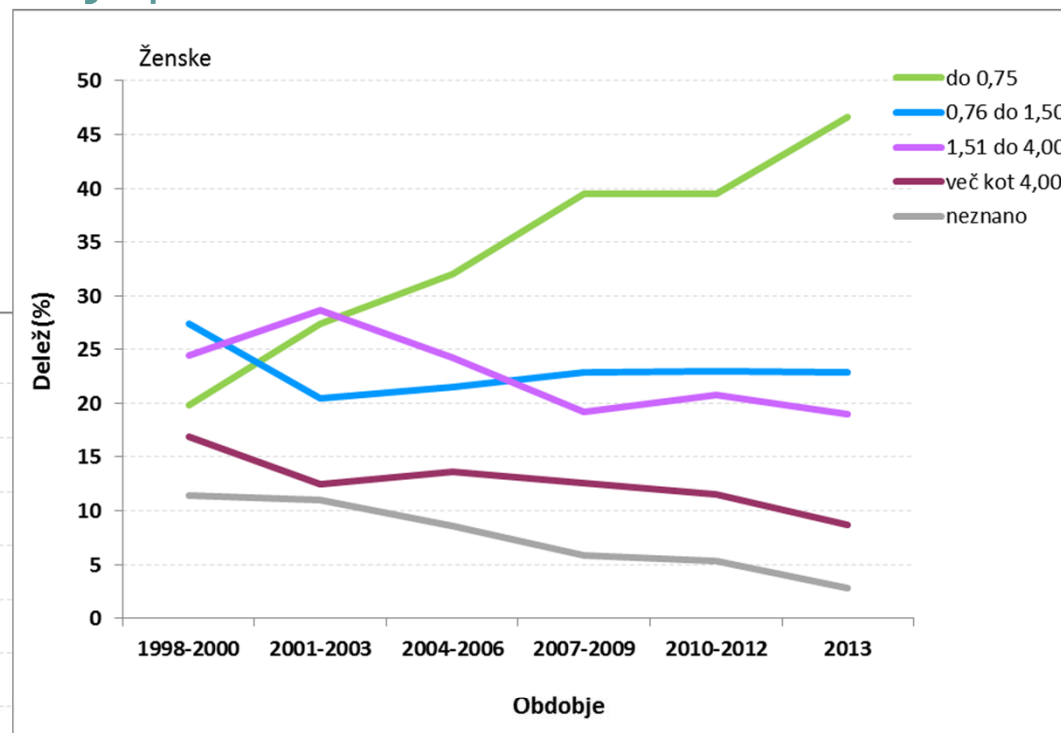
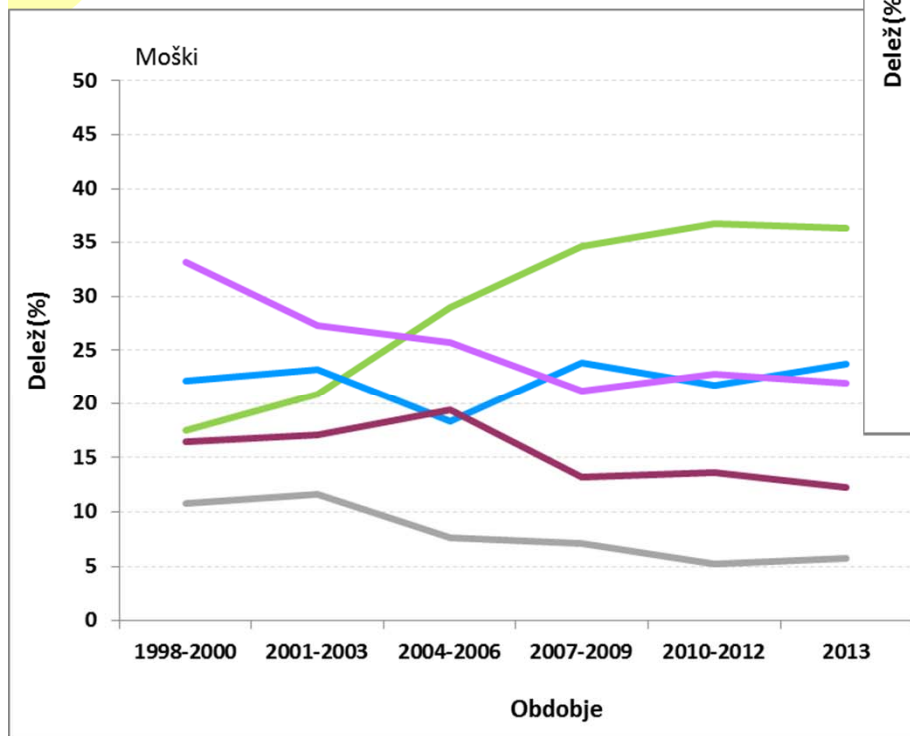
Kožni melanom, 1985-2013

Groba in starostno standardizirana umrljivostna stopnja po spolu s povprečno letno spremembo v zadnjih 10 letih

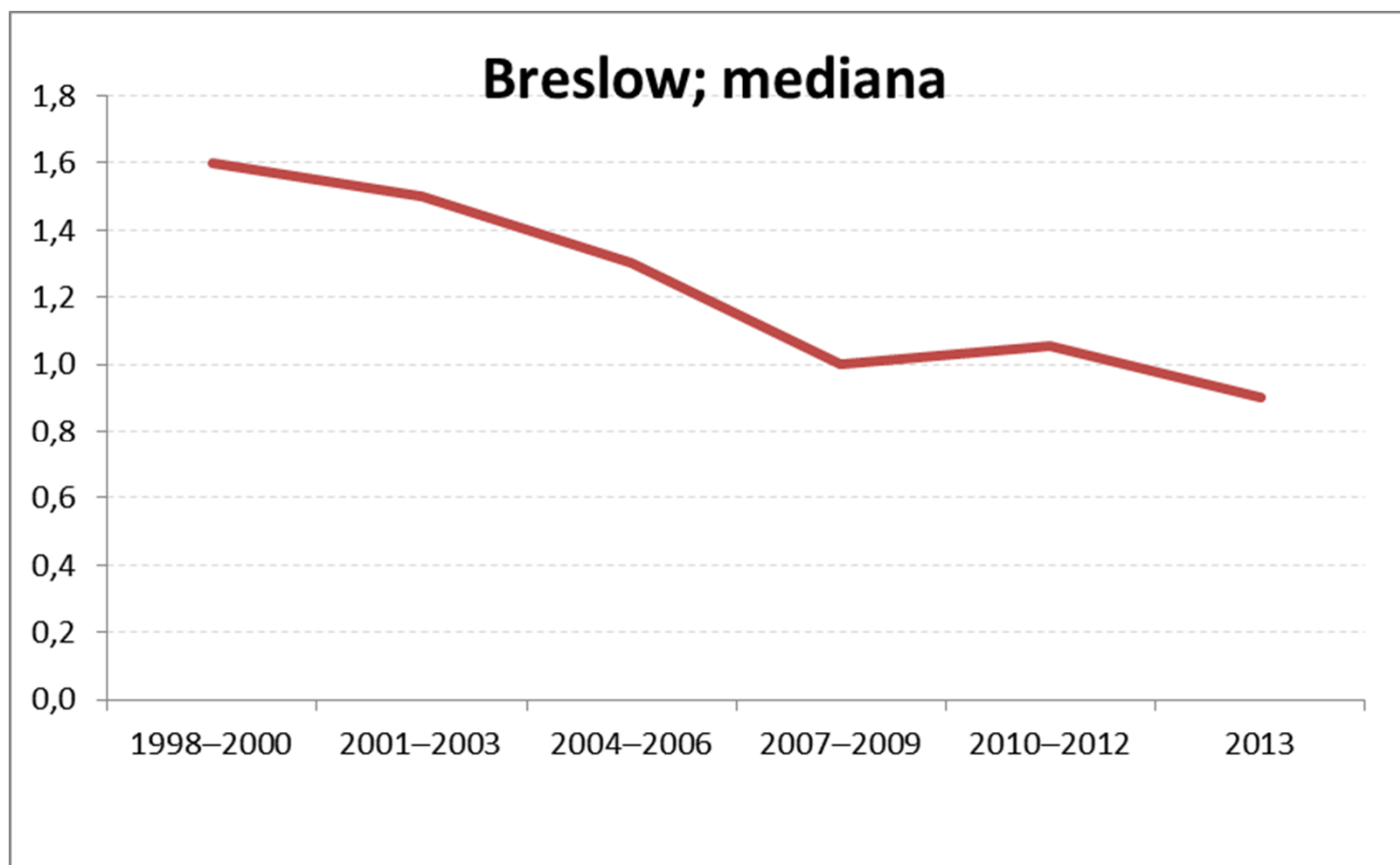
Kožni melanom; Slovenija, 1998-2013

Debelina primarnega tumorja po Breslowu

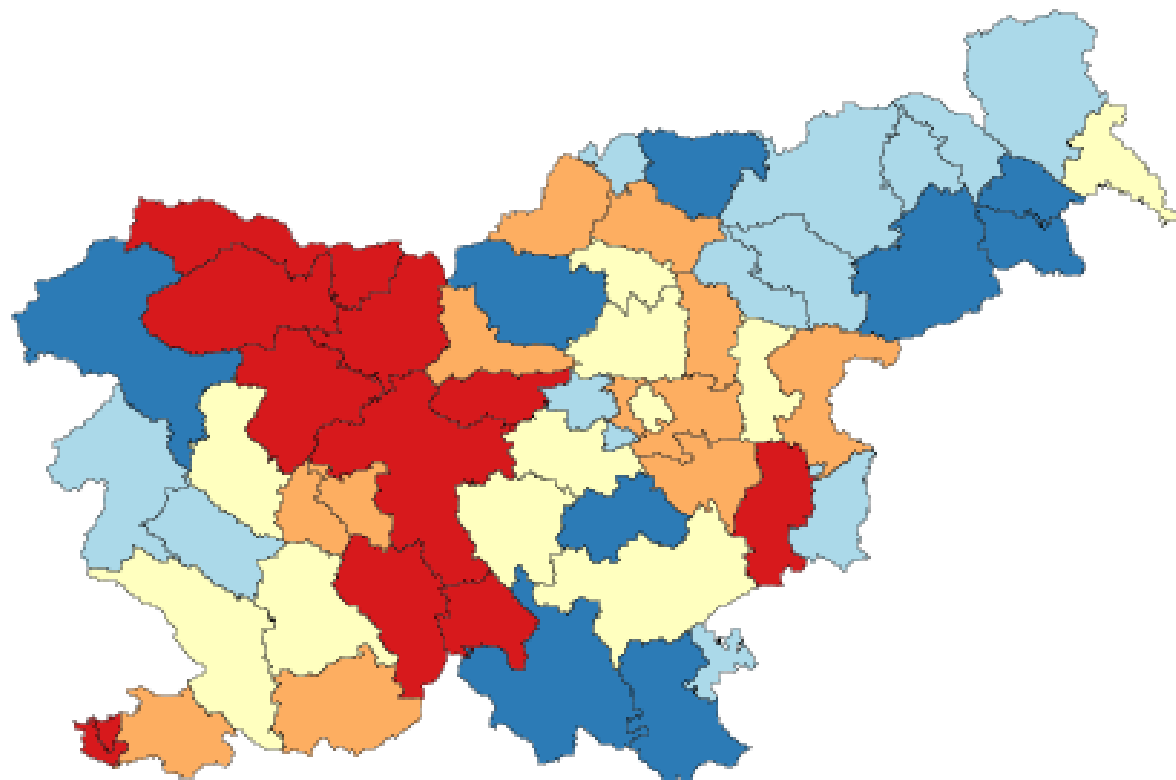
Kožni melanom; Slovenija, 1998-2013

Debelina primarnega tumorja po Breslowu

Starostno standardizirana incidenčna stopnja (slovenski standard)

maligni melanom kože (C43)
slovenski standard, moški in ženske
2009-2013, Slovenija

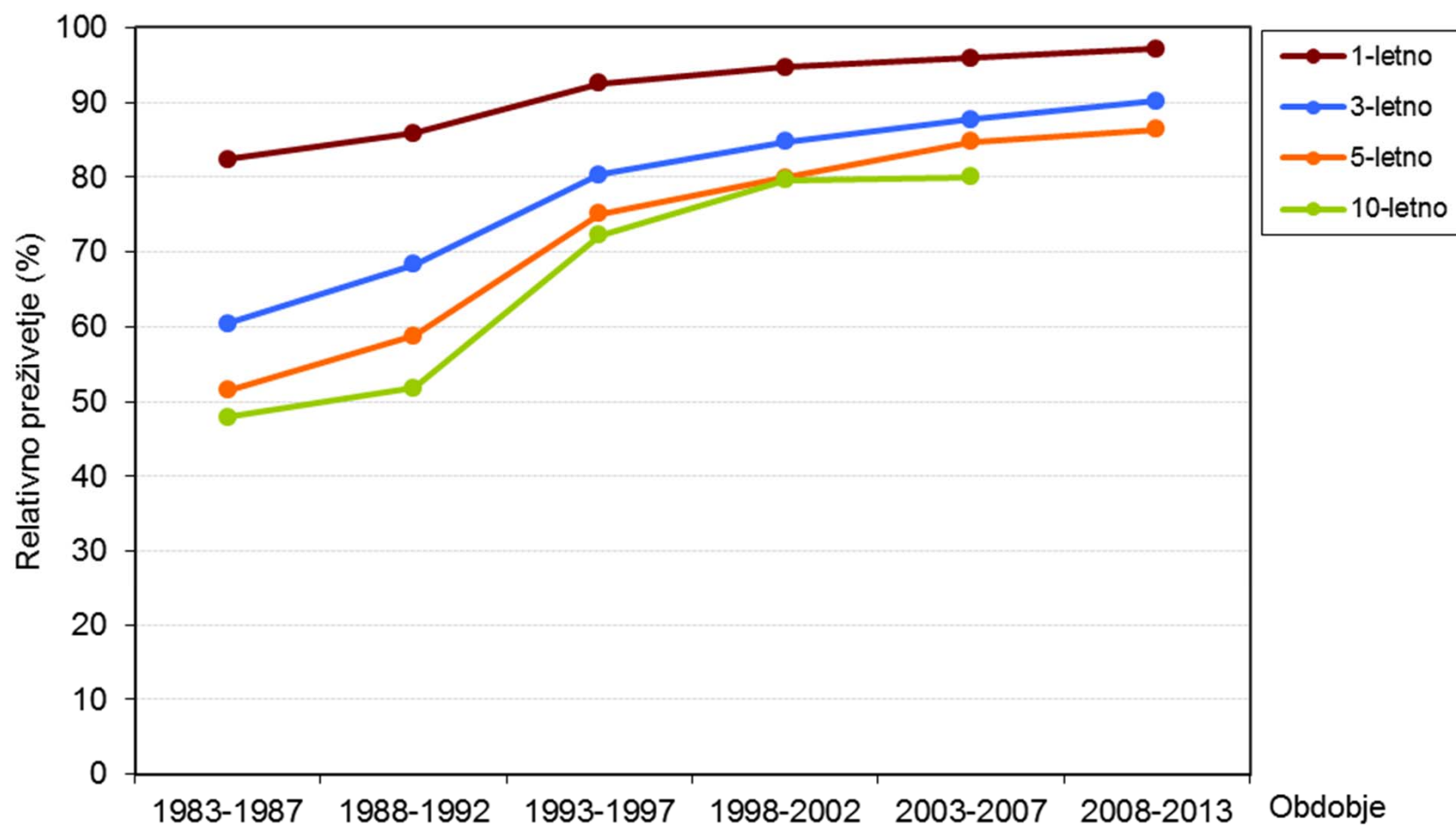

■ 37 - 26 ■ 26 - 21 ■ 21 - 18 ■ 18 - 14 ■ 14 - 10

Onkološki inštitut Ljubljana, Register raka RS, 03.06.2017

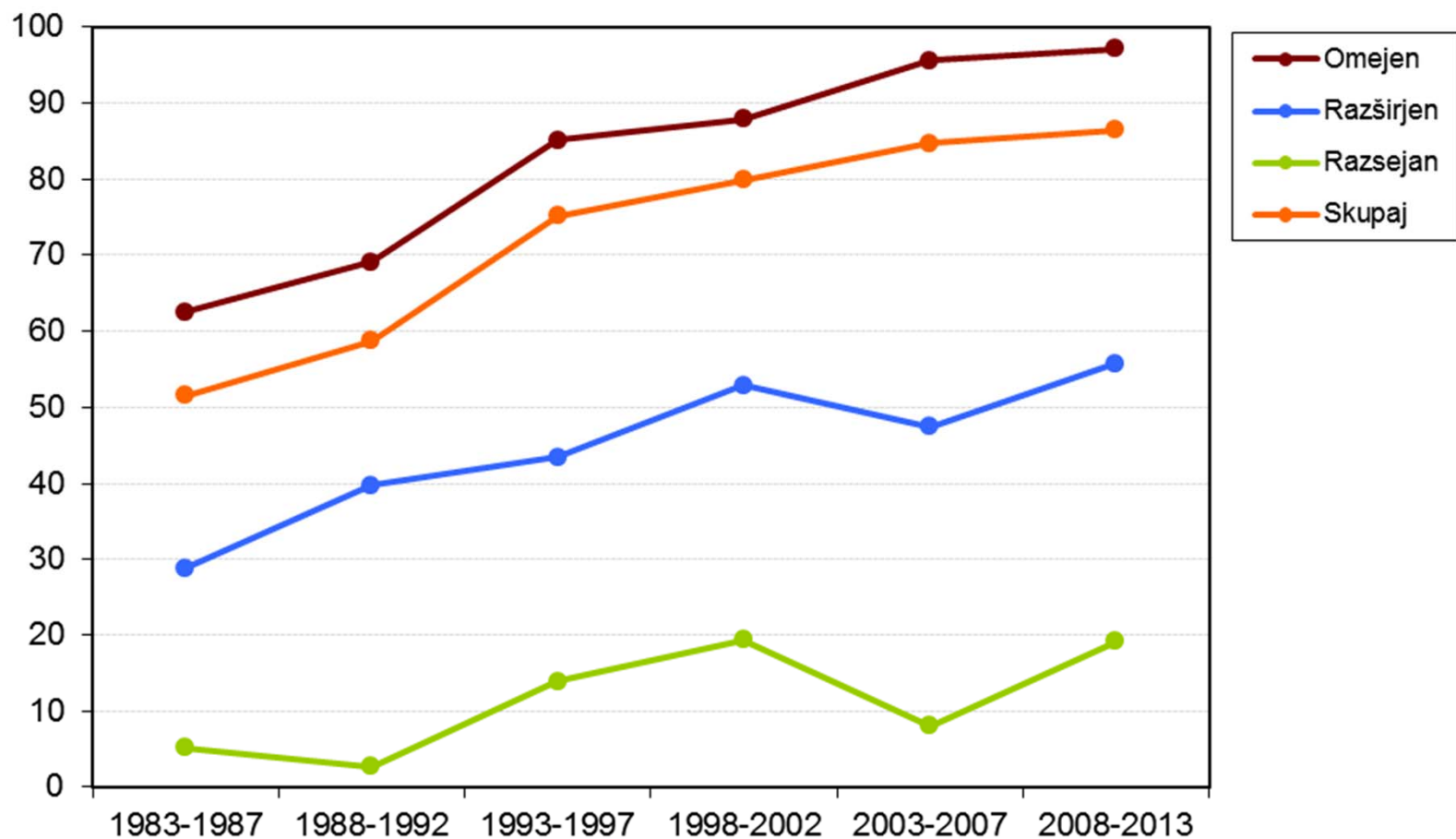
KIMDPŠ: Varno delo na soncu. Ljubljana, 7. junij 2017.

Kožni melanom, relativno preživetje, 1983-2013

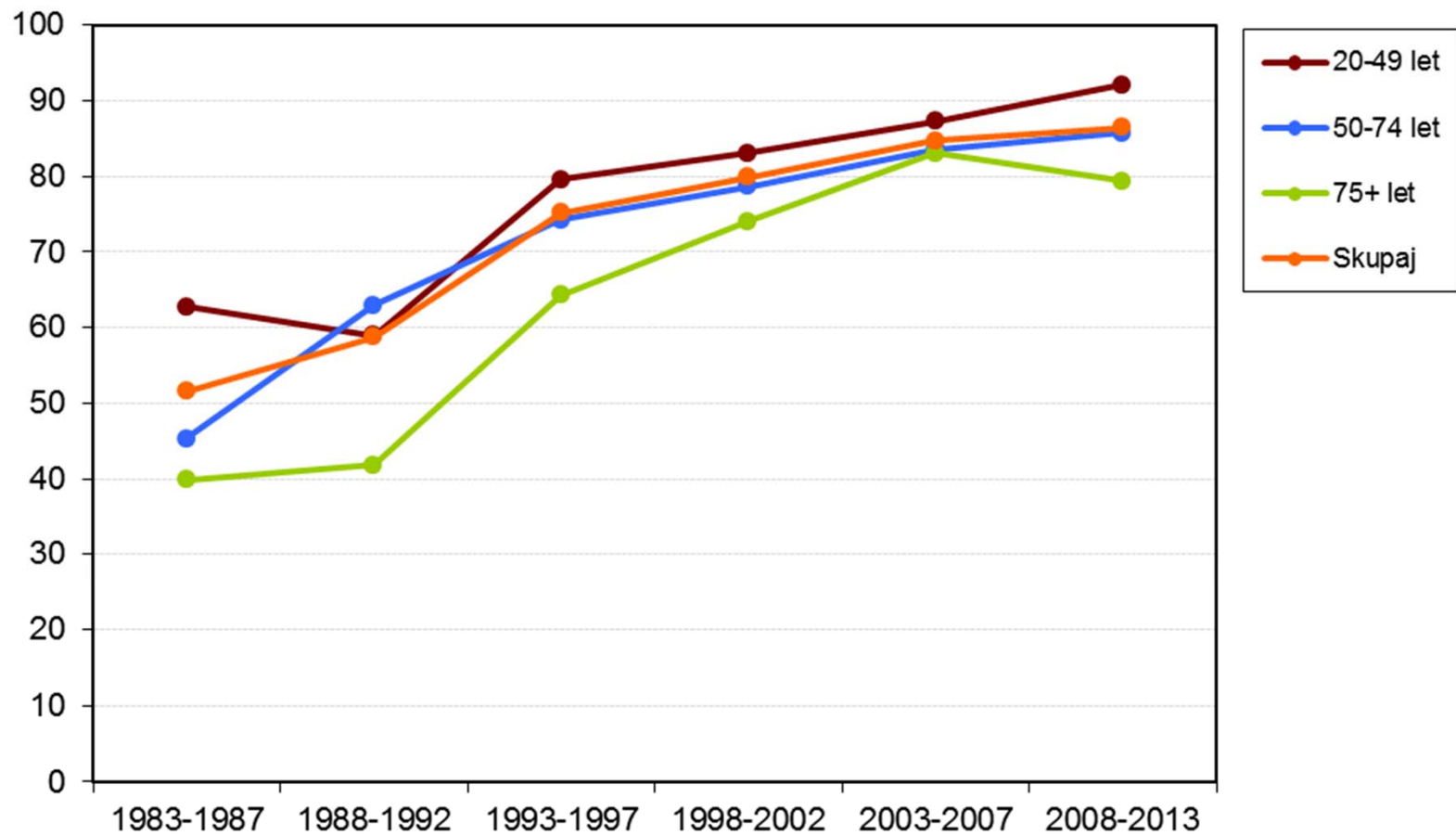
Kožni melanom, 5-letno relativno preživetje, 1983-2013

po registrskem stadiju

Kožni melanom, 5-letno relativno preživetje, 1983-2013

po starostnih skupinah

Nevarnostni dejavniki nemelanomskih kožnih rakov

- * Najpomembnejši nevarnostni dejavnik najpogostejših nemelanomskih kožnih rakov in melanoma je *čezmerno sončenje, rekreativno (tudi v solarijih) ali kot delo na prostem.*
- * Bazalno- in ploščatocelični karcinom najpogosteje nastaneta pri ljudeh s svetlo kožo, svetlimi lasmi in sončnimi opeklinami v zdravstveni zgodovini.
- * Pri bolnikih z oslabljenim imunskim sistemom je ploščatocelični karcinom lahko posledica dolgotrajne okužbe kože z onkogenimi humanimi papilomskimi virusi.
- * Od snovi, s katerimi se delavci srečujejo na delovnih mestih, pri nastanku ploščatoceličnih karcinomov sodelujejo nekatera mineralna olja.

Nevarnostni dejavniki kožnega melanoma

Poleg celokupnega odmerka sevanja UVA in UVB, ki vpliva na vznik melanoma pri ljudeh, ki živijo v krajih blizu ekvatorja, je za nastanek melanoma pomembno tudi intenzivno občasno izpostavljanje sončnim žarkom (velja predvsem za Skandinavce), pa tudi sončne opekline, predvsem v mladosti.

Na sončno sevanje so **bolj občutljivi** ljudje, ki imajo svetlo polt, lase in oči, predvsem, če imajo prednike iz severne in srednje Evrope; ti ljudje na soncu težko porjavijo.

- * Približno 10% bolnikov z melanomom ima pozitivno družinsko anamnezo, ki na splošno predstavlja 2-krat večje tveganje za razvoj melanoma. Pri teh bolnikih govorimo o **družinski obliki melanoma**, ki je posledica mutacij v visoko penetrantnih genih (npr. CDKN2A, CDK4) ali v nizko penetrantnih genih (npr. MC1R).
- * **Dedna oblika melanoma:** okrog 1% vseh melanomov je posledica mutacij v visoko penetrantnih genih CDKN2A in CDK4. Bolniki z dedno obliko melanoma zbolijo v povprečju 10 do 20 let prej kot bolniki s sporadičnim melanomom in imajo pogosto multiple primarne tumorje.

Ambulanta za onkološko genetsko svetovanje

V ambulanto za onkološko genetsko svetovanje lahko bolnika napoti osebni zdravnik ali zdravnik specialist, ki trenutno obravnava posameznika.

- ✓ znana mutacija (okvara gena) v družini,
- ✓ v družini sta za kožnim melanomom zbolela vsaj dva sorodnika v prvem kolenu,
- ✓ vsaj dva sorodnika s kožnim melanomom (KM), če je eden od bolnikov zbolel z več primarnimi KM ali ima sindrom atipičnih nevusov,
- ✓ vsaj trije sorodniki s kožnim melanomom.

Preprečevanje kožnega raka

<http://www.slora.si/> ali register@onko-i.si

O RAKU SLOVENSKI PODATKI TUJI PODATKI POJMOVNIK POVEZAVE EMAIL

Spletišče za dostop do podatkov o raku v Sloveniji in drugod

SLOVENSKI PODATKI

Incidenčne mere

Incidenca

Groba incidenčna stopnja

Starostno standardizirana incidenčna stopnja

Ocena incidenčnih mer za 2016

Umrljivostne mere

Prevalenčne mere

Preživetje

Osnovni epidemiološki podatki o izbranih rakih

Incidenčne mere – incidenca

Osnovna izbira Podrobnejša izbira

Parametri

Izpiši po: regiji omeji Izberi Slovenija

Časovni prikaz: za leta 2009-2013 (1961,1962-1965,2013)

od vključno leta 1961 do 2013

Stadij: vsi stadiji omejen razširjen razsejan in situ neznan

Spol: moški in ženske moški ženske

Starost: med vključno letom 0 in 80+

Vrsta raka Izberi ustnica (C00), jezik, drugi d...

Prikaži